

Илази сваке недеље на читавом табаку.

Дониси шиљу се уредништву, а претплата и огласи А. Пајевићу у Н. Сад.

ГЛАС НАРОДА.

Цена је листу:

на годину . . . . . 3 фор.
на осам месеци . . . 2 "
на четир месеца . . 1 "
за Србију годишње 4 "

ЛИСТ ЗА НАРОДНЕ СТВАРИ, ПРИВРЕДУ, ПОУКУ И ЗАБАВУ.

ЗА ОГЛАСЕ ПЛАЋА СЕ 5 НОВЧ. ОД СВАКЕ ВРСТЕ И 30 НОВЧ. ЗА ЖИГ СВАКИ ПУТ. ЦЕНЕ СУ ЗНАТНО НИЖЕ ЗА ОНЕ ОГЛАСЕ, КОЈИ ШТО ЧЕШЋЕ ИЛИ У ШТО ВЕЋЕМ ОБИМУ ИЗЛАЗЕ У ОВОМ ЛИСТУ.

ШТЕДЉИВА ДОМАЋИЦА.

Преклане био је у овом листу говор о домаћици и о томе, шта она мора радити, ако хоће да заслужи име добре домаћице. Сада смо наумили да о томе још више пишемо. Ми ћемо разлагати ствари и послове које домаћице у кући обављају. Послови ови су истина обични, свакидашњи, али они су ипак тако важни, да од њих опстанак куће и породице, а по што се из ових народ састоји, то опстанак и овога од њих зависи.

Ми Срби све тежимо за великим, славним делима. Мало који од нас да није тако славољубив, е би хтео да се упореди једном Душану, Карађорђу или ти другом славном човеку. Редак је који није славољубив, који не тражи славе, који се задовољава да ради у мањем кругу. Ми допуштамо, ми шта више захтевамо, да се сваки и за јавне ствари заузима, али му саветујемо, да ни по што не заборавља својих кућевних ствари и послова. Ове треба особито жена, домаћица да пази и надгледа. Докле муж ван куће дужности своје обавља, дотле жена треба да у кући бадрим оком пази на сваку и најмању стварку.

Дужност женина, делокруг њезин је у кући, у породици. Ту она треба да ради, ту да привређује, управо да заштеђује, да чува оно, што муж заради.

Штедња мора домаћици бити правило, начело, којег се непрестано у домазлуку држи, само тако ће кућа од ње имати користи. До домаћице стоји, да ли ће живот у кући бити раскошан или ће бити удешен према приходу и заслуги мужевљевој.

Домаћица ваља да настајава, да се не кубури и не гладује, да се ужива а да се не расипа.

Не штеди се само у новцу, него у свему. У свему што може донети новаца, па пре свега и у времену треба штедети, јер пословица каже: „време је новац!“

Домаћица пак не може бити штедљива, ако се не разуме у домазлуку, ако нема воље за кућевне послове, ако није извештена у њима, ако нема карактера, ако не мари за ред и за чистоту, и ако није вредна.

Многе домаћице у малим стварма штеде, а у великима расипају; друге опет само пазе на велике, скупоценије, које су њима милије, а пренебрегавају малене, маловажне. А управо цео делокруг домаћичин мален је, сви њени послови нису сваки посебице големи, али сви скупа, у целини узети приличне су величине и од њих зависи опстанак куће и породице. За то многе домаћице јако греше не пазећи на сваку маленост у домазлуку, не пазећи особито на време, које је у свакој радњи скупо, прескупо. Треба сваки минут, сваки тренутак на добро употребити, јер често један пренебрегнут тренутак стане човека много новаца. Штедљиво употребљавање времена умножава имање кућевно, тако исто као и штедња у новцу.

Колико домаћица може уштедети само при куповању, када све у своје време купује! Кад у невреме купује, онда јој не помаже погађање и ценање. Сад ће уштедети неколико новчића, а пре је изгубила, може бити, неколико форината.

Но није довољно да домаћица само све у своје време ради, да све у своје доба купује, набавља. Штедљива домаћица ће не само новац, него и све друге ствари, које се могу истрошити, које могу нестати, под кључем држати. Гдекојој домаћици је неспособно, да свуда сама иде, да сама издаје ствари које су под кључем. Кућа, у којој је така домаћица, неће никад пропевати. У кући, у којој је кључ од „шпајза“, подрума, одаје за дрва и т. д. у ругама млађих, те ови сами узимају шта им треба, у такој кући нема разговора о штедњи и о благостању. Што је већи домазлук, тим најљивија треба да је домаћица. Ако домаћица посао свој људски распореди, то јој неће бити тешко све под кључем држати. Она ће обично у јутру извадити све, што је нужно за цео дан, и вадећи прегледаће јестиво, пиће и другу ђаконију, а тако исто и браве, је ли све у свом реду. Ако се изгуби кључ, то нека га тражи дотле, докле га не нађе, или нека промени браву, јер често млађи затаје кључ, па они онда кришом отварају коморе и узимају шта им је воља.

Исто тако треба домаћица да пази и на своју кесу, из које свакидашње трошкове подмирује; не треба никад да је отворена; најбоље је носити уза се или је држати под кључем, али никад не ваља пред слушкињом или слугом новац из чекмецета или из ормана узимати, јер ови не треба да знају, где су новци. Не треба се ослањати на поштење, јер већина данашње чељади је неваљала и не треба је довести у „искушење!“ . . .

Домаћица треба свашта да сама надгледа. Она треба да знаде и за најмање маленкости; не сме се у кући ништа догодити, за што она не би знала; све мора од ње произлазити, свему она мора бити покретач. У штедљиве домаћице не сме пропасти ниједна пчиода, а камо ли кошуља, хаљина или јестиво. Све треба чувати, што се само може одржати, јер ко зна, за шта ће потребно бити; можда би доцније требало ту маленкост за новце набављати, и на што је набављати, кад се могла у кући имати. Боља је „строга, тачна“ него ли „равнодушна“ домаћица. Што се на прилику од јела не може више на столу употребити, може се дати марвинчету; крави, свинчету и тако даље; што не може марва потрошити, треба употребити ако је икако можно за ђубре у башти, на њиви или на другом месту. Само не треба ништа да иде у штету. Свакидашња крајцара је маленкост, али за годину дана изнесе 365. крајцара, свакидашњи десетак штете изнесе на годину 365 десетака или 36 фор. и 50 кр. штете! Ово важи не само за новце него и за све друге ствари, јер и ове вреде новаца.

Ако муж није имућан, онда треба домаћица сама да кува, сама да се брине за кујину, а слушкиња да јој само помаже. Кувајући сама заштедиће врло много, јер куварица увек много скупље кува. Штедљива домаћица неће никад држати сувише млађих. Штета само што таквих штедљивих домаћица мало имаде. Већина из лењости или да се покаже пред светом како не мора радити, држи две три слушкиње и тиме упропашћује кућу. Где има много слушкиња, ту једна другу квари; која је вредна, та се на лењу угледа те и она лењствује. Слушкиње у опште много више коштају него што доносе хасне.

Многе домаћице греше радећи само један посао а остављајући други млађима или дајући им само налоге а не надгледајући дали су ови налоге ове извршили. Многе младе домаћице почну одмах водити кућу по својој ђуди и не питајући никог, а требале би да питају коју ваљанију, старију и искуснију домаћицу, па да се по савету ове владају. И оним младим домаћицама, које су, док су биле девојке, имале добре искусне матере, пак су под њиховим руководством училе се домазлуку

и кућевном раду, и тима не шкоди поука старијих; камо ли онима, које нису имале матере! Те обично мисле, да се вођење куће, да се домазлук даде научити онако, као што се научи штрбецати француски или други који туђ језик. Оваке домаћице су многог мужа у дуг и у пропаст бациле.

Домаћица треба и да чува ствари, да их одржава у добром стању; на прилику: стан, одело, намештај, кућне и кујнске ствари, платно и кревете. Домаћица не треба да иде од куће, да се шета, кад се чисте ствари, него треба да је ту, па да ил' ради или бар да надгледа, кад се чисте хаљине, кад се износе и праше кревети, кад се перу судови и друге кујнске ствари. Ако све то слушкињи оставља, ова мало кад да их неће повредити, или их неће ваљано очистити, кревете неће ваљано претрести и изваздушити. Жалосна је она домаћица, која никад није била у свом подруму, или у штали или на тавану, и која тек од слушкиње дознаје, шта има у подруму, у комори за дрва. Таквих домаћица, на жалост има све више! Има их које трпе, да им се мољци у намештај угњизде, које и незнају да се судови поразбијају а слушкиње ординарније подметну. Не брину се оне, какви су им лонци и котлови с поља и изнутра, каква је зелен и друга ђаконија, коју су за зиму приправиле; оне не воде бригу, да ли се из подрума или из кујне не развлачи. Оне хладнокрвно саслушају слушкињу, кад им ова извешће поднесе о оном, што је потрошено и потребно, па ће јој рећи или неће: „Шта? Зар опет треба новаца? Зар је већ све потрошено?“ Штедљива домаћица мора разумети све што се у кући ради, па ако баш неће свугде сама радити, а она бар треба да зна казати слушкињи, како хоће да јој се уради. Домаћица, која није на све пакљива, која кућу незна ваљано водити, не вреде све остале врлине њезине; она ће све неуреднија, све нечистија, све лења, све бескарактернија бивати. Таку жену ће и муж, кад види, да му кућа пропада, омрзнати и ту је онда крај брачној и породичној срећи.

Многе домаћице, особито млађе хоће да се пред мужем и пред светом покажу, како су оне добре и вредне куварице па троше време, новац и труд свој око зготовљавања разних посласлица, финих колача, скупоцених слаткиша, а кување свакидашњег доручка, ручка и вечере остављају куварици. Ови слаткиши коштају увек много новаца а могу и здрављу да шкоде, а добра домаћица ће показати своју ваљаност и вредноћу и свој финији укусу, ако свакидашња јела сама добро кува, или ко бар настојавала буде, да се ваљано и укусно

кувају. Ово је у толико нужније што ова јела у-
право чине свакидашњу храну човечју, што му
дакле опстанак и здравље од њих зависи.

Знамо ми ваздан домаћица, које ће се хвалити
својим посланицама. Што је чорба надимљена или
неосољена, што је печење препечено или непече-

но, што је зеље неукусно, томе да богме нису оне
него слушкиње криве! Само ако има слаткиња! А-
ли да богме слаткињи се могу зготовити и у сви-
леној хаљини, и да не обаљаш белих финих ру-
чица! . . .

(Свршиће се)

ЗАБЛУДЕ И ПРАЗНОВЕРИЦЕ У НАШИМ ПОСЛОВИЦАМА.

Од Ђорђа Мандровића, пароха пештанског.
(Наставак.)

Рђава реч (иште) шану у главу.

Ми кад видимо, да се какав слеп човек о шта
спотагне и падне или се о шта удари, а ми, пуни
сажаљења и човекољубља, пружимо му руку помо-
ћи, ми га подигнемо и на прави пут изведемо га.
Ал' како одмах лист окренемо, кад на каквог чо-
века наиђемо, који са своје душевне слепоће как-
ву будалаштину изустити! Место да и њега љубазно
преда се узмемо и обавештавамо га, па да тим
начином, што но наш Спаситељ рече „придобиемо
једног брата,“ ми одмах „шаку и камиш“ па у
главу и од човека, који нам можда никада више
не би зла помислио и учинио, правимо себи силом
непријатеља, који ће гледати, да нам се за учи-
њену неправду освети.

Како нам се ваља понашати с људма, који рђа-
ве речи говоре, томе ће нас боље него наведена
пословица научити неки свети оцеви наше право-
славне цркве.

Кад је оно у четвртм веку после Христовог
рођења „безумни Арије“ устао против божавства
нашег Спаситеља, Атанасије велики узео је право-
славну науку у обрану и борио се против Арије-
ве јереси. Но с каквим оружјем? То ваља да за-
памте они, који друге „шаком и камишем“ за сво-
ја мњења придобити желе. Живећи у том увере-
њу, да се насилна средства само онде употребљу-
ју, где истине нема, Атанасије је по примеру на-
шег Спаситеља војевао против Арија оружјем сло-
ва божјег, оружјем непобитних разлога и оставио
нам је тај мудри наук, да „хришћанству није
својствено да гони и принуђава, но да убеђује“
и да се „истина не проповеда мачевима, стрелама
и десницом војника, но убеђењем и разложима“.

„Наиђеш ли на противника истине, вели Зла-
тоуст, излечи га, побрини се, приведи га добродете-
љи, истражуј начина, како ћеш га поправити,
угледајући се на искусне лекаре. Јер и они не ле-
че само на један начин; но кад увиде, да боља
првом леку не уступа, а они употребљују други,
па и трећи лек. И ти дакле, који си лекар душе,
употребљуј сваки начин лечења по Христовим за-

повестима, како би се и сам спасао и награду због
спасења других примио, делајући све у славу божју
и сам себе прослављајући.“

Равно Атанасију и Златоусту мислио је и
поступао Ђонисије ученик Оригинов и епископ
Александријски. У повесници читамо, да је у пр-
вим вековима после Христа у многим хришћанима
завладала мисао о неком хиљадугодишњем царству,
које ће Месија по што се шест хиљада година
наврши, овде на земљи подићи и где ће правед-
ници с њиме благовати. Ту науку, која са светим
писмом у опреци стоји, проповедао је осим мно-
гих других неки владика Непос, а после његове
смрти свештеник Коракијон. По наведеној посло-
вици овај је с тог требао да добије шаку у главу;
но његов владика Ђонисије наметније је радио.
Придржавајући се ових речи апостола Павла: „С
кротошћу поучавајте оне, који се противе: еда би
им како Бог дао покајање за познање истине“ и
„не држите их као непријатеље, но саветујте их
као браћу“, позвао је Ђонисије себи и Коракијона
и присталице му и с њима је три дана од јутра
до мрака претресао науку о хиљадугодишњем цар-
ству и најпосле их је разложима и добротом сво-
јом догле довео, да су своју науку опозвали.

Ето како нам у духу Христове науке ваља по-
ступати с онима, који рђаве речи говоре!

Све боље лани.

Да су све прошле године срећније биле, да је
свет у старо доба бољи био, но што је данашњим
даном, то ћемо од многих старих људи чути. Но
то је мишљење погрешно. „Некадашње будалаш-
тине пролазе и заборављају се, вели Инглез Блер,
а садашње владају и побуђују нашу пажњу.“ Сва-
ко доба има своје добре и рђаве стране. Као што
је данас и добра и зла на свету, тако је било и
лани и преклани. Један јелен, који је више сто-
тина година живео, рекао је свом унучету: ја се
још добро сећам оног времена, кад пушака није
било. Какво срећно време морало је то за наш род
бити! примети унуче. Ти одвећ брзо судиш, одго-
вори му стари јелен. Истина време је било друк-

чије, ал' није било боље. Човек је имао онда много пушке стреле и по нас је онда тако исто рђаво било, као што је и данас.

Света — освета. Ко се не освети, тај се не посвети.

Ко по тим пословицама мисли, да своме сабрату, који му је какву неправду учинио, треба згодном приликом главу да разбије, или да га покраде, па и запали, тог молим да добро проучи ове немачке пословице: „Освета је нова неправда“, „Осветом постаје мала правда великом неправдом“ и ове речи инглеског мудраца Бекона Веруламског: „Ко се свети, позлеђује сам своје ране, које би се иначе саме себи остављене могле залечити.“

„Нема освете без луда брата,“ вели друга наша пословица и добро вели; јер другог испребијати, покрасти и запалити, па после допасти зла, доћи на робију, па и на вешала, то може само луд брат чинити, који не увиђа, да се тим начином сам себи највећма свети. Најпосле не треба да заборавамо, да „освета не остаје без освете и да често из малог непријатеља направи великог непријатеља“

Стари људи по готову деца.

Да човека у старости његов здрави разум невери, да се он у старости подети, то мисле и они људи, који доказују, да човек нема душе, но да је оно што у њему мисли само производ и дејство мозга, те за то се с телом развија и опада. Мозак је оруђе, веле они, којим човек мисли и у колико је он мањи и већи, у толико човек мање или више има памети. По њиховом испитивању расте мозак до 25. године, а од 25. до 50. стоји на једној мери и тежак је три до три и по фунте; од 50. год. пак све је мањи и лакши, док се најпосле у старцу тако смања као у малом детету и отуд се по њима даје разјаснити, што су стари људи скоро као деца.

Но да ли је то баш у истину тако? Да ли стоји, да су стари људи по готову деца?

Славан инглески државник Лорд Бројем противног је мњења и вели, да је то несумњива и скоро опште припозната ствар, да је човечји дух од 30. — 60. године, кад се телесна снага умањавала, за веће ствари способан, но што је пре 30-те године. „Извесно је, вели он, да силе нашег тела, његова окретност и снага, да терете савлађује, да све његове способности од 30-те год. попуштају, а дух ипак брзо од 30. — 50-те напредује, мало или баш нимало пре 60-те не опада и кад му је тело већ малаксало, у 58. и 59. у бољем се стању налази, но што је у 30-ој био, кад је тело на врхунцу свију својих способности било. Тако исто извесно је, да док тело између 60-те или 63. и

70-те год. брзо опада, дух код већине људи једва да што у снази попушта, — да људи до 75. или 70-те год. кад се телесне силе скоро све истреше, у поседу свију својих душевних сила остају. Да, није оскудице у примерима, да су људи између 80. и 90-те год. па и у дужем веку кад се о телу једва даје рећи, да још живи, ипак све своје душевне способности притежавали.“

У потврђење тих Бројемових речи ја ћу неколико примера да наведем.

Платон, грчки мудрац, живео је 81 годину, но место да је умр'о као лудо дете, он је умр'о с пером у руци. Исократ поживео је 99 година и у 95-ој години написао је књигу „Панатенаик,“ а требао је да се по горњој пословици подетио, његов учитељ пак Горгије из Леонтије доживео је 107 год. и у пркос тој дубокој старости никад није у свом књижевном раду попустио. Те примере наводи Цицерон у својој расправи „О старости,“ а свети Јероним у писму на Непоцијана позива се осим наведених и на славног Грка Темистокла, који је 107 година живео и пред смрт своју тужио се, што је онда морао овај свет да остави, кад је почео паметнији да постаје; даље позива се на мудраце Питагору, Демокрита, Ксенократа, Зенона и Клеанта, који су се у пркос дубокој старости у наукама одликовали.

Ја ћу још један пример из новијег времена да наведем.

Волтер, највећи Француз 18-ог века, коме по речма Д' Аламберовим „филозофија и науке највише имају благодарити,“ написао је у 80-ој години похвално слово на разум, за које је Д' Аламбер рекао, да је једна од најбољих расправа, која је из његовог пера потекла. „У осамдесетој години; какав муж!“ узвикнуо је Д' Аламбер у једном писму на Фридриха краља пруског. У другом пак писму на истог Фридриха писао је Д' Аламбер о Волтеру ово: „У 84-ој години имао је још сву ватру своје младости и у једној академичкој скупштини, где је абат Делил једно у стиховима преведено Попе-ово писмо читао, Волтер је присуством свог духа и памћењем све нас задивио и у усхићење довео, по што се код сваког француског стиха сећао инглеског стиха Попеовог, ког дело можда од 30 год. није читао.“

Не стоји дакле, да се стари људи скоро подете. Људи огромном већином задржавају свој здрави разум и у дубокој старости и обично само онима малаксавом душевном снагом при крају живота, који се њоме ни у млађим годинама нису особито одликовали.

(Наставиће се.)

ЗЕМЉОРАДНИКУ О МАШИНАМА ЗА ВРШЕЊЕ.

Мислио сам, да пођем редом од простијих пољских алата к сложенијим, али како је сад време, где неки те неки земљорадник мисли о набављању машине за вршење, то ћу за сада да изоставим оне алате, што стоје између простог плуга и сложене машине за вршење, па ћу да изнесем у главном оно, што треба о овим машинама знати, пре него се приступи избору и куповању.

Сваки умнији земљорадник увидеће голему корист машина за вршење, кад се сети оних прошлих кишовитих година, кад се сети оног мноштва пропалих крстина, око којих се толико труда и мuke уложило, док се обрадило и пожњело, а увидеће то још боље, кад узме на ум, како машини слабо смета киша у време вршидбе.

Научени земљорадници знају и увиђају важност и корист ових машина, али ипак не слажу се сви у погледу кроја и састава њиховог. Једноме се допада овај, другоме онај крој и сваки хвали ону, која је по његовом укусу саграђена, и то ће сигурно и бити узрок данашњим различитим кројевима тих машина.

Међу тим постигле су те машине за вршење (могли бисмо их назвати млатила) такву савршеност, да их готово већ није ни могуће већма усавршити, и данашње измене, што се још чине на њима, састоје се само у ситним преинакама, које у главном не приносе машини готово никакве веће стварне вредности — ни доброту рада нити умањавању трошкова, него једино ћећу неких „великих“ економа.

Али и опет не заслужују сва та млатила, једнаке поште од земљорадника, и ма да су она у опште од велике користи, то ипак треба добро назити при избору и не ослањати се на оне силне похвале, изјаве и медаље и подобну вику.

Машину треба дакле добро проучити пре, него извадиш паре да је платиш. Које каквих „швиндлера“ — варалица — треба се чувати и само од припознатих поштених трговаца уз јемство купувати.

Сва млатила, што су до данас направљена, можемо разделити у два реда. Једна крше сламу мање више и у које се снопље дужином — клас напред — у машину меће, а у други ред спадају оне машине, које не крше и на триње сламе, у које се дакле снопље поребарке меће.

Млатила овог другог реда има опет од две руке. Некоја су покретна т. ј. могу се с једног места пренети на друго без икаквог растављања, а друга су стална т. ј. таква, која се сместе на једно место, од куда се никад не крећу, него се

храна до њих доважа и ту под кровом млати.

Млатила, у која се снопље поребарке меће, имају увек згоду за претресање сламе, а обично је ту спојен ветрењак, који одмах чисти и зрно од прашине и плеве. Некоја млатила тако овеју зрно, да се може одмах на пијацу возити, а да се даље не решета.

Ову врсту млатила терају или у витао упрегнути коњи или парна машина, која се зове локомотила, само ређе бива, да их тера вода — поток или речица.

Овако млатило измлати за један сат 8 до 12 цената снопља, ако га тера витао, у који су ухваћена два или три јака коња. Са јачим и правилнијим покретачем изврше се и више.

Најправилнији је покретач пара у локомотили, јер ту нема умора нити неједнаких корака, него како се једном удеси, онако ради непрестано.

Стална или непокретна млатила јача су, а дуже и трају од покретних, к томе су још и јевтинија и за то ће бити увек пробитачније, набавити такво млатило у оном случају, где није од потребе, да се чренаша с једног гумна на друго.

Исто тако разликујемо и од оних, у која се снопови уздуж бацају, опет две врсте. И од ових има покретних и непокретних. Млатила овога реда у опште су много простија од оних, о којима мало час говорисмо. Има их до душе, која раде исто онако, као и ова прва, али тек више их има, која лошије раде. Млатила ове врсте обично немају оне згоде за претресање сламе нити ветрењак, и за то треба уз такву машину више и радника, дакле и трошак је већи. Та неповољност даде повода, те сад удесише фабричари и ова млатила тако, како ће се слама моћи претресати и зрно од плеве и прашине чисто растављати, те тако нема у раду готово никакве разлике између једне и друге ове врсте млатила.

При куповању млатила треба најпре размотри-ти, како су склопљени поједини главни делови, као што су: они бубњевци, који сламу млате, сламотрес, који је претреса и ветрењак, који зрно чисти. Особито треба назити на то, да није превећ сложено и замршено, како ће га моћи и простији радник знати удешавати и њиме управљати. На то треба назити и за то што се сложенија машина у опште увек много лакше обатали, него она простија без којекаквог излишног цифрашага. За тим треба узети у обзир и то: да ли се даде без мuke наместити и какву иште снагу. Што се тиче нужне снаге за покретање млатила, треба знати, да ту сви фабричари без из-

ниме претерују, т. ј. увек мању истичу, него што је у истини треба за млатило, особито кад је млатило спојено са витлом, који коњи окрећу. Они ту разумевају коње од велике сваге, каквих се у нас ретко где налази. И по томе, где фабричар мисли три, ту ћемо ми за цело требати четир добра коња.

Осим тога треба знати, колико може за дан или за сат измлатити крстина и по што ће то радити, т. ј. колико ће коштати млаћење од крстине. На послетку ваља питати за цену.

Разуме се, да не може ниједан фабричар продавати ваљаних машина по ону цену, по коју би могао дати какву скриљену, из лоше грађе зготовљену. Али стоји и то, да неки себични људи подузимају набављање таквих машина само уз велику награду на штету купаца. За то би најбоље било кад би се такве стари наручивале и набављале преко земљорадничких дружина — где их има — које не терају с овим никакве спекулације, па би се земљораднику и тиме лепа свотица приштедела.

Ваљано, може се казати, да радимашина онда, кад потпуно измлати клас и кад не оштети зрно. Она млатила, која имају сламотрес и ветрењак, треба да из сламе зрно истресу и да га добро извеју, ако ћемо да кажемо, да добро раде.

Много млатило вади зрно по све добро из класа и сламе, али га тек непотпуно пречисти. Међу тим на то се не треба толико освртати, јер и онако, ако дуже времена храна на житњаку или у хамбару стоји, мора се пре предаје решетати, па ма како да је о вршидби извејана.

Трошкови око млатње са машином веома су различни већ по томе, да ли је покрећу коњи, пара или вода — текућица. Али у свакоме случају јевтиније је, него кад се ради на коњима на отвореном гумну.

Што се тиче млатила, која се терају човечјим рукама и која се у новије време толико уз тобо-

же јевтину цену нуде и по новинама за паре хвале, морам казати, да нису друго, до маминовац и обмана. Човек није створен за тегљење; за тај посао одредила је природа коња. Машины у опште праве се, да се човек опрости од јарма и самара и да му се олакша рад, те да може више умном снагом радити.

Довикивање, да је то млатило корисно за мање сиромашније земљораднике, није друго до проста лаж. Јер кад је жрвањ јевтиније млео од добре воденице!? А међу ручним млатилом и млатилом, које коњи у витлу терају, управо је таква разлика, као између жрвња и воденице.

На послетку што се тиче лакоће при томе послу, ни то не стоји. Ту може бити разговора само од муке, ако се ради како треба и ако се не губи време у залуд. И онај, који је видео, како се коњ у витлу упиње, терајући млатило, не ће за цело никада пожелети, да га упрегну, да машину тера!

Нека хвале та млатила фабричари, колико им је драго и нека их препоручују њихови пријатељи колико им је воља, ви их се, земљорадничка браћо, оканите. Ви требате да увек имате на уму, да је онај посао свагда скупљи, на који се више времена и снаге потроши.

Употребу машина изискује нужда за одржање конкуренције онима, који се већ машинама служе, а и за повећавање производње. А да се та цель постигне, треба се дати таког алата и таквих справа, које уштеђују и време и снагу. Ваља нам дакле набављати што боље и снажније справе, а оканити се којекаких шепртљарија. Та шепртљарија смо векове, па зар ћемо за вечита времена да шепртљимо!?

Удружимо се! Набављајмо заједнички оно што посебнице не можемо.

Овај век је — век удруживања. У удруживању лежи спас и ваш и свачији.

Павле Баришић.

О К У П А Њ У.

(Наставак.)

По што знамо, да је кожа врло важан део тела, који је на то позван, да међу спољним светом и унутарњом делатношћу човечјом подржава размену и међусобно утицање, то из тога излази са свим белодано, да не смемо допустити, да се над том већ и по себи троструком кожом, наслаже још једна кожа, од блата и нечистоте, која би препречила природно деловање праве коже.

Кожу дакле треба чисто држати. Али нека ни-

ко не мисли, да није за то баш нужно, да се човек купа, него да је већ и то доста, кад човек живи чисто, кад не долази ни у какав додир са прљавим и прашњавим стварима, те по томе одржава кожу вазда у тако званој природној чистоти.

Природа није у томе баш тако чиста, као што ће се гдеком у први мах учинити.

Не само да ће се с поља слећи на кожу прашина и различити делићи од свију оних ствари,

WWW.UNILIB.RS

што је окружују; него и из нутра употребљује природа коју као место, на коме ће наслагати све, што јој се уздопадне, да изнесе на поље из тела, па онда оставља на нама, да сироведемо даље оно, што је она ту избацила.

Већ смо напоменули, како вода има то својство, да многе материје раствори; те кад се вода испари на ваздуху, остају те растворене материје као талог. Врло често бива тако што и на нашој кожи.

Зној, који продире кроз шупљике и који мање више овлажи наше тело није чиста вода. У њему имају растворене многе материје. Има ту обичне кухинске соли, сумпорних спојева, а за тим и других соли и киселина, најпосле има у њему и мокраћнице и растворене масти.

Природа дакле сталози на кожи са знојем читаву гомилу непотребних материја, које готово све остану као чврста кора на површини кожиној и не утичу нимало повољно на природну чистоту.

Уз то долази, да се и лој сталози на кожи. Лој тај долази као течан из крзна длакама и стврдне се на површини покожичиној. Покрај тога дође онда још прашина с поља и друга нечистота.

До душе, мора се признати, да се и сама природа у неку руку постарала, да скине са нас ту нечистоту. Ево како. Покожица, на коју је све то натоварено, љушти се мало по мало и отпада, а под њом се већ направила нова покожица. Ми „свлачимо коју“, и ако не као змије и неке друге животиње на један пут а оно мало по мало и веома полако излачимо из своје коже, као што је сваг могао видети на себи, ако је ијоле пажљиво мотрио.

Али то није доста, па да нам кожа буде чиста, јер обично и те љушчице остану на телу, те још повећају нечистоту.

Као што се већ само по себи разуме, код купања зрач чистоте, главно је чишћење коже, а купање је само средство за то. Из тога излази, да се може прањем, које чисти коју, врло добро заменити купање, а по томе купање би могло много ређе бивати.

Често пута наилазимо и на такве људе, којима је купање мрско, који једва ће се кадгод накани-

ти, да се окупају, сад или што не воле хладне воде, или због другог чега. За чишћење коже најбоља је млака вода, онда прање сапуном, који има то својство, да раствори маст, те се тиме боље очисти кожа — те ће по томе за одржање здравља купање у млакој води бити врло успешно.

Они, који су против купања, врло криво чине. До душе има их, који ће навести за то разлоге своје, који се, како они мисле, и не могу оборити. Они наводе, да су најздравији и најјачи људи радници, који се скоро никако и не купају; да су сељаци снажнији, него варошани, и ако они на селу скоро никакве прилике немају, да се окупају; да се човек разнежи, кад се често пирка; кад се човек навикне већ, да се редовно купа, онда му је врло непријатно, кад дође у такве прилике, где му није могуће да се купањем очисти и расхлади.

Све те замерке изгледају на први мах, као да су са свим основане, али кад човек мало дубље размисли, увидеће, да од свега тога ништа не стоји.

Истина је да су радници, који се ретко купају, снажнији људи, него они из других сталеза, који се чешће купају. Пре свега ваља узети на ум, да снага мишица не расте купањем, него само радом и напором, те да су радници зато и снажнији, само је сад друго питање, да ли су и здравији? Радници се истина ређе разболевају, него они људи, који мање раде телесно, али кад већ једном радник падне у болест, онда је тим ређе преболи, онда га тим пре смрт покоси. Томе је у осталом узрок и то, што радник не држи своју коју као што треба чисто. У радника је снажно тело, мишице су јаке, живци отупљени, па за то и не осећа, и не пази на оне ситне бољетице, које обично долазе као весници пред већим, опасним болестима.

Што је код радника, то је и код сељака.

Истина је, кад често перемо коју млаком водом, да нам кожа постане осетљивија, али није ни то с горег. Осетљива кожа нас онда у век за времена онемене, да будемо на опрезу, чим се од куд јавља каква опасност.

(Наставиће се.)

Л Ш С Т А К.

ШТА БИВА ПО СВЕТУ.

Наши крајеви.

Нови Сад 31. маја.

(За избор заступника) на барловачки сабор живо се на све стране спрема: на место не законитих црквених општина, где их беше, изабране су законите општине; бирачи се

пописују и — предлажу се људи, који ће да заступају народ на српском конгресу. Осим Вршца, Жабља и других места беше и у Н. Саду незаконита тако звана уз тарабу општина. Са умирењем донекле поамних клерикалаца клонула беше и ова општина и у последње је време баш управо рећи таворила своје жалосне и избројане дане. Новосађани се својски заузеше за избор скупштинара, држало се више

састанака ради договора, журило се са плаћањем заосталог парохџала и 6 јуна, према приликама у којима смо може се рећи у лепом броју вршише православни грађани ове вароши својебичак оправо, за кратко време па ће се и скупштина конститујисали т. ј. тако се удесити да може свој рад отпочети.

Бирање општине, пописивање бирача све се то лако обавити даје почем ц. кр. рескриптом потврђени закон довољно знаде упутити и обавестити нашег човека, много је теже са оним трећим т. ј. истицањем кандидата за поједине срезове. Овај се сабор састаје након јуначке борбе са противницима наше самоуправе, још нам је у живој памети у како незнатну хаљину завише непријатељи свога народа предмет, о који се наши ваљани заступници оспореше јер је посета комесару уједно признање законитости његове на нашем конгресу сваког а комесара дана нам самоуправа искључује. Свакако је од великог значаја Петровски с бор јер с' једне стране чување начела са законитог становишта, чување, имена и части народе чување лажне снаге народне, с' друге стране пак јадно стање, које овлада у нас у друштву, у цркви, у школи за ово последње време иште прека лека: па све то воља да сачува, свему томе ваља да помогне Петровски сабор. Отуд је што полагамо важност на истицање кандидата по срезовима, јер сретан успех поглавито зависи од слагања глава, које пошљемо да нас заступају. Од пређашњих заступника не треба одступати до крајне нужде. Са у борби опробаним борцима лако је војевати.

(Устраном сесвету) доста где што важније догодило. Тако је у Француском сабору предлог „да се република уставно усвоји за начин владавине“ за прешан проглашен и упућен одбору, који земљи уставима да изрази. Ијесте у Француској данашњим да ном залко човека не бини свом противнику жељно. У свему привременост, па им зато све у држави и пати. Овај предлог спасава народ француски јер ће га опростити оних беда којих на судском, политичном културном пољу допада, јер они метежи по народу само му сметају прибирању и умне и физичке снаге, која је ако икада а оно сада од преке нужде, да се опрости царства, које у више пута доведе туђине у земљу да је газе, да је пљачкају, које толико пута повреди законе земаљске. Радознано ишчекујемо шта ће на то скупштина одлучити.

У Шпањолској жестоко гони ђенерал Конха најмљенике што се упињу да мету на просто Шпањолској Дон Карлоса за краља. Устали су против карлиста и брђани Баски, који су познати као јуначко племе староседилаца Шпањолске.

У Бечу је одступио заједнички министар рата Кун и одлази у Грац за команданта војски што у Штајарској у посади лежи. Аустријски а особито мађарски листови нагађају и нагађају узрок томе одступању, коме неки приписују чисто личне а неки опет политичне побуде. Смешни изгледају они мађарски листови, који се тим догађајем застрашише да не ће Чеси доћи до свога права па опомињу Андришија да, ако је шта заиста у ствари, збиљски пазни на одржање уговора од 1867. године. Кун је служио од 1868 а заменио га је ђенерал Колер, досадањи намесник у Чешкој.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Трус!) Из Лесине у Далмацији пишу: 26. маја у вече око 11 сати и 30 минута било је мирно време, ваздух тих и море спокојно, када се затресе земља и зачује се испод

земље врло велики тутањ. Кретање је било хоризонтално т. ј. ишло је оним правцем, у коме се површина воде налази. Тутањ је био тако велики, као кад громови у горама пуцају. Море се мало ускелебало, ваздух је остао миран и трајала је необична маина. Ни барометар није се мењао.

Претплатницима „Гл. Народа.“

Ако се случајно коме деси да не добије који број листа, нека изволи одмах исти број рекламивати на тамошњој пошти, јер по најновијем поштанском уређењу експедија новина бива сада овако: све новине из једног места преброју се и повежу у један пакет, на којем се одозго уз наштампан наслов листа напише још и колико примерака има, па ако се деси да је мање него што је одозго написано, онда дотични поштар сам рекламује оно што фали.

Према овако строгој контроли и двоструком пребројавању листова, добијаће свако уредније лист. Претплатницима у Србији јављамо да су 16-сти и 17-сти број „Глас Народа“, узапћени од тамошње власти, као што нам из Београда пишу.

ОДГОВОРИ АДМИНИСТРАЦИЈЕ.

Г. С. Деспотовом Брестовац. Пр едплату рачунамо од 1. маја и шаљемо од 18-тог броја.

Г. Герману Сабљићу. Месић. Шаљемо лист од 18-тог броја очекујући претплату.

Г. Груји Брановачком, Кузмин. Примили смо свега 2. ф. за ову год. и шаљемо обустављене бројеве. Изволиите нам послати известну признаницу.

Г. Јов. Јовановићу Карловчанину у Земун. Послали смо Вам све бројеве од почетка године, а примили смо претплату од 2. фор.

Г. М. Анучин Б. Ст. Ђурађ, од 18-тог броја тече ваша претплата до 31. августа.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА У ПАНЧЕВУ

ПРЕПОРУЧУЈЕ

ПОВОДОМ ДОЛАЗЕЊИХ ШКОЛСКИХ ИСПИТА

ЗА ПОКЛОНЕ ДЕЦИ

ВАЉАНЕ КЊИГЕ: ПРИПОВЕТКЕ, ПЕСМЕ И ПОУЧНА ПОПУЛАРНА ДЕЛА ЋИРИЦИОМ И ЛАТИНИОМ, ГЛОБУСЕ МАМЕ И АТЛАС ЗЕМЉОПИСНЕ И ПРИРОДОСЛОВНЕ.

Молимо школске одборе, управе и остале власти, да нам или тачно означе према нашим списковима књиге, или да нам назначе своту која им на ту цел на распожењу стоји и пол деце, како би им у првом случају захтеване, у другом од нас изабране књиге одмах, без оклевања послати могли. — Уз наручбину молимо да се придода капара; остатак наплаћујемо уноточ